

БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

«Затверджую»
Завідувач кафедри

Олена БУЗОВА

«30» серпня 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни
підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти
Основи теорії музики та гра на музичному
інструменті

Спеціальність: 024 Хореографія

Факультет: психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Запоріжжя, 2024

Робоча програма «Основи теорії музики та гра на музичному інструменті» для здобувачів вищої освіти спеціальності 024 Хореографія
Освітньої програми «Хореографія»

Розробник: кандидат педагогічних наук, доцент Григор'єва В. В.

Робочу програму погоджено проектною групою освітньої програми «Хореографія» та схвалено на засіданні кафедри ТМНМД

від “ 30 ” серпня 2024 року (протокол № 1)

Завідувач кафедри

(підпис)

Олена БУЗОВА
(прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми

(підпис)

Олена МАРТИНЕНКО
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 5	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	За вибором	
Змістових модулів – 9	Спеціальність: 024 Хореографія	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 150		1-й	1-й
		Семестр	
Мова навчання: українська	Освітньо-професійна програма: Хореографія	1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 6	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		10	2 год.
		Практичні, семінарські	
		20	4 год.
		Індивідуальні	
		20	2
		Самостійна робота	
100	142 год.		
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33:77

для заочної форми навчання – 5:95

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Основи теорії музики та гра на музичному інструменті» - ознайомлення студентів з основними елементами музичної мови, їх взаємозв'язками та значенням в музичній формі, розвиток навичок гри на музичному інструменті та підготовка майбутніх хореографів до творчої співпраці з концертмейстером.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- засвоєння основних засобів виразності музики як часового виду мистецтва;
- ознайомлення із кращими зразками хорової літератури, що представляє різні стилі хорового мистецтва;
- засвоєння системи нотної фіксації, опанування ритму та його значення в музичному мистецтві;
- засвоєння видів виконавської діяльності музиканта та ознайомлення із музичним інструментом фортепіано;
- навчання гри простих вправ та мелодій на фортепіано й підбору на слух знайомих мелодій;
- ознайомлення із поняттям інтервал та акорд, ладовою системою мажору та мінору, структурою музичної форми;
- ознайомлення із музичними фольклорними зразками пісень і танців Запорізького краю;
- формування навичок гри в ансамблі та читання з аркушу.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

Компетентності та програмні результати навчання:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в хореографії, мистецькій освіті, виконавській діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів хореографічного мистецтва і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Програмні компетентності	Програмні результати навчання
ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	ПР 03. Вільно спілкуватись державною мовою усно і письмово з професійних та ділових питань.
СК 04. Здатність оперувати професійною термінологією в сфері фахової хореографічної діяльності (виконавської, викладацької, балетмейстерської та організаційної).	ПР 09. Володіти термінологією хореографічного мистецтва, його понятійно категоріальним апаратом.
СК 09. Здатність збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення хореографічної композиції.	ПР 14. Володіти принципами створення хореографічного твору, реалізуючи практичне втілення творчого задуму відповідно до особистісних якостей автора.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Музика як вид мистецтва.

Тема 1. Музика як вид мистецтва. Предмет і основні завдання курсу теорії музики

Художньо-образне відображення дійсності в музичних творах. Звукова і часова природа музики. Музичний звук, його основні властивості – висота, тривалість, гучність, тембр. Музична інтонація. Музична мова і її основні елементи. Засоби музичної виразності.

Звук як фізичне явище. Основні компоненти музичного мистецтва: музичні звуки, музична інтонація.

Характеристика тривалості, гучності та тембру звуку. Поняття резонансу.

Архітектурна та музична акустики.

Формування музичної системи. Поняття звукоряду. Натуральний звукоряд як природна основа музичної системи. Поняття діапазону та регістру. Розподіл звукоряду на октави. Музичний стрій.

Змістовий модуль 2. Музична морфологія. Система нотної фіксації в музиці

Тема 2. Ритм та ритмічний рисунок Метр. Такт і тактовий розмір. Ноти, основні тривалості та особливості їх розподілу у музиці Паузи.

Ритм та його значення в музичному мистецтві. Ритмічний рисунок або ритмічна лінія в одnogолосній музиці. Типові риси ритмічних рисунків, які використовуються у традиційних народних, бальних та сучасних танцях, їх значення для виразності музичних образів.

Синкопа, її виражальність. Тріоль. Пунктирний ритм. Поняття поліметрія.

Метр, як постійне чергування рівновеликих сильних та слабких долей. Двудольний та тридольний метр. Строга та вільна метрика. Змінний метр в історичних піснях та думах, ліричних баладах та голосіннях.

Поняття такту і тактового розміру. Характеристика простих розмірів. Розташування метричних акцентів у простих розмірах. Складні та мішані розміри. Запис тактового розміру.

Поняття затакту.

Елементи сучасного нотного письма, запозичені з лінгвістики, літератури, математики. Нота, як знак для запису музики. Правопис нот і штилів.

Основний поділ тривалостей. Пауза, її зображення та тривалість. Особливий або вільний розподіл тривалостей. Утворення тріолі, квінтолі, секстолі, септолі та їх характеристики. Знаки збільшення тривалостей. Визначення функції крапки, ліги біля ноти, фермати. Знаки спрощення та скорочення нотного письма Нотний стан та система ключів у нотній графіці. Основні ключі, їх функції.

Змістовий модуль 3. Музичне виконавське мистецтво.

Тема 3. Виконавське мистецтво, види виконавської діяльності людини. Постановка рук. Робота з нотним текстом.

Мета та завдання розділу «Гра на музичному інструменті». Міжпредметні зв'язки з фаховими дисциплінами. Значення самостійної роботи. Виконавське мистецтво, види виконавської діяльності, ознайомлення з музичним інструментом. Вивчення будови фортепіано, розташування клавіш на клавіатурі.

Вивчення будови фортепіано та виконання вправ на координацію рухів. Ознайомлення з діапазоном, регістрами інструмента. Правопис нот і штилів, зображення пауз. Тривалості та їх основний розподіл. Виконання вправ на координацію рухів. Метро-ритмічні задачі.

Змістовий модуль 4. Гра вправ та простих мелодій по слуху. Елементи імпровізації

Тема 4. Гра вправ та простих мелодій по слуху. Елементи імпровізації в роботі над ритмом, інтонуванням

Виконання вправ окремо кожним пальцем лівої та правої руки в різних октавах.

Підбор на слух знайомих мелодій, виконання народних та дитячих пісень. Гра в ансамблі з педагогом, читання з аркуша одnogолосних мелодій.

Розвиток метро-ритмічних здібностей. Типи ритмів, джазові ритмічні комбінації.

Імпровізація на 3-5 нотах, інтонаційне зерно. Акордова естрадна послідовність: C – Am – F – G; джазова класична: C – C – C – C – F – F – C – C – G – F – C – G .

Змістовий модуль 5. Інтервали та акорди. Функціональна ладова система мажору і мінору

Тема 5. Прості, складені інтервали. Побудова інтервалів. Акорди, обернення акордів.

Гармонія як засіб музичної виразності. Лад та ладові функції.

Поняття інтервалів. Основа та вершина інтервалу. Прості інтервали в межах октави.

Визначення ступеневої та тонової характеристики інтервалів, назва інтервалу. Складені інтервали, їх побудова. Побудова інтервалів у мелодичній та гармонічній формі. Мелодичні інтервали як інтонаційна основа музики, її звукова горизонталь. Гармонічні інтервали.

Утворення гармонічної форми інтервалу як цілісної співзвучності, що має своє забарвлення та колорит, тобто фонізм. Поняття консонансу і дисонансу.

Поняття акорду як співзвуччя з трьох та більш звуків, що сприймається як самостійний звуковий комплекс. Акорди терцієвої будови – найпростіші та найпоширеніші серед акордів. Типи акордів. Тризвук з оберненнями, септакорд з оберненнями. Визначення різниці між співзвуччям і акордом.

Поняття ладу як системи взаємодії стійких та нестійких ступенів, інтервалів акордів, об'єднаних тяжінням до єдиного центру – тоніки. Ладовий звукоряд. Ладові функції та їх роль в організації ладу.

Поняття тональності. Гама. Головні та побічні ступені. Пентатоніка.

Мажорні тональності, їх будова. Використання знаків альтерації. Квінтовий ряд дієзних та бемольних мажорних тональностей.

Мінорні тональності, їх побудова. Утворення квінтового ряду дієзних та бемольних мінорних тональностей.

Спорідненні тональності, одноіменні тональності. Поняття транспозиції та способи транспозиції.

Змістовий модуль 6. Музичні засоби виразності. Музична термінологія

Тема 6. Мелодія та принципи її розвитку. Музичні склади та види фактури. Темп. Динаміка.

Тембр. Артикуляція. Музична італійська термінологія

Мелодія, як основний засіб виразності музичного твору. Принципи розвитку мелодії та характер мелодичної лінії. Кульмінація, як момент найбільшої напруги у розвитку мелодичної лінії.

Динаміка та динамічні відтінки. Основні риси вокальної та інструментальної мелодії.

Взаємозв'язок змісту та форми в музиці. Структура музичної «тканини». Музичний склад та його основні види: монодичний, поліфонічний та гармонічний.

Поняття фактура. Характеристика видів фактури та її вплив на характер музики. Гармонічна та ритмічна фігурації.

Поняття темпу. Види постійних темпів. Розподіл на повільні, помірні та швидкі темпи, їх позначення італійськими термінами. Терміни, що вказують на відхилення від основного темпу.

Поняття агогіка. Поняття тембру. Склад симфонічного та українського народного оркестрів. Основні відомості про музичні інструменти, різноманітність оркестрових груп та їх темброве багатство.

Характеристика різних засобів звуковидобування. Основні види штрихів, динамічні акценти, артикуляція.

Музична італійська термінологія позначення темпу, динаміки, характеру музичного твору.

Змістовий модуль 7. Музичний синтаксис і музична форма

Тема 7. Структура мелодії як основа музичного синтаксису. Музична форма. Період

Структура музичної тканини, її цілісність або розділ на окремі побудови. Основні структурні елементи мелодії.

Характеристика понять інтонація, мотив, фраза, речення, каданс. Поняття цезура та її вплив на сприйняття музики.

Ознайомлення з інструментальними формами. Слухання фортепіанних мініатюр в виконанні педагога. Складання образно-емоційної характеристики п'єс. Ознайомлення з простими

формами музичних творів. Поняття період. Період повторної та неповторної будови. Вплив тексту на структуру періоду. Квадратність та не квадратність в періодах. Період як самостійна форма і частина більш складних музичних форм. Вивчення поняття простої форми, її основні властивості та принципи побудови. Скорочення музичного тексту та створення нової форми.

Змістовий модуль 8. Різні види штрихів та особливості їх виконання

Тема 8. Формування навичок гри різними штрихами. Закріплення прийомів виконання штрихів non legato, legato, staccato

Гра вправ на різні види штрихів. Вивчення прийомів гри різними штрихами. Розбір та опрацювання різнохарактерних музичних п'єс з використанням штрихів *non legato, legato, staccato*; одноголосних, двоголосних з'єднань у правій та лівій руках.

Формування навичок розбору нотного тексту. Читання з аркуша, гра в ансамблі.

Поняття альтерації. Гра музичних творів у тональностях до 2-х знаків.

Ознайомлення й прищеплення навичок гри гам C-dur, a-moll, G-dur, e-moll окремо кожною рукою на 2 октави, арпеджіо (короткі та довгі), акорди з 3-х звуків у межах двох октав.

Опрацювання 2-3 етюдів, 10-15 п'єс пісенного, танцювального характеру та п'єс з елементами підголоскової поліфонії.

Змістовий модуль 9. Підбір по слуху. Музичні фольклорні зразки пісень і танців Запорізького краю.

Тема 9. Підбір по слуху народних, класичних мелодій. Підбір супроводу до одноголосних мелодій. Ознайомлення зі збіркою «Танці Запорізького краю» З. Сизоненко. Опрацювання 3-5 п'єс простої форм (полегшені перекладання популярної класичної, естрадної, народної музики <https://homin.etnoua.info/szanr/tanci/>).

Оволодіння навичками підбору по слуху поспівок і народних пісень. Аналіз будови мелодії, її ритмічних особливостей, визначення тонічного звуку й тональності музичних творів.

Побудова гами, тризвуків, акордів головних ступенів з обов'язковим виконанням окремо кожною рукою в межах двох октав.

Підбір по слуху 5-10 пісень з супроводом найпростішої форми – тонічної бурдонної квінти. Альтерація, поняття квінтового кола.

Побудова гармонійних оборотів: T-D-T (автентичний), T-S-T (плагальний) та застосування їх у супроводі. Виконання гармонійних послідовностей в різних октавах у виді гармонічних інтервалів. Створення вербальної анотації до творів за вибором. Підбір супроводу до української пісні по вибору.

Вивчення та виконання легких музичних п'єс. Розбір мелодії, мелодійного малюнку, створення його графічного зображення. Інтервальний аналіз будови мелодій на прикладі творів зі збірки «Танці Запорізького краю» З. Сизоненко.

Змістовий модуль 10. Читання з аркушу, гра в ансамблі. Підготовка до відкритого виступу

Тема 10. Формування навичок читання з аркушу та гри в ансамблі. Формування навичок виконавського та методичного аналізу творів

Навчання вільному читанню нотного тексту. Аналіз графічного зображення мелодії, швидке читання мелодійної лінії та мелодійного рельєфу. Навчання гри не дивлячись на клавіші.

Опрацювання 3-5 легких п'єс та етюдів. Виховання елементарних аплікатурних навичок (освоєння різних позиційних формул, аплікатури гам, акордів, арпеджіо).

Формування навичок гри в ансамблі, вміння чути обидві партії, витримувати темпоритм твору. Ансамблеве виконання двох різнохарактерних п'єс.

Формування навичок роботи зі структурою музичної тканини, вміння диференціювати інтонацію, мотив, фразу, речення.

Ознайомлення з принципами розвитку музичної теми та засобами музичної виразності. Слухання творів з нотами.

Формування навичок виконавського та методичного аналізу творів на прикладі музично-хореографічних мініатюр та фольклорних танців Запорізького краю. Аналіз збірки В. Чміля «Танці Запорізького краю».

Аналіз змісту музичних творів: характеристика образів; стилістика, жанрова характерність, форма твору, будова мелодії, ритмічні і темпові особливості, кульмінаційні зони; інтонування і фразування мелодії, динамічний план, агогічні особливості, педалізація та інші.

Підготовка до публічного виступу (виконання 3-х творів різного характеру, на різні види штрихів).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
л		п	с.р.	Інд	л		п	с.р	інд	
1	2	3	4	5		8	9	10	11	
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. Музика як вид мистецтва. Музичні стилі та жанри										
Тема 1. Музичний звук, музична система		2		13					15	
Разом за змістовим модулем 1	15	2		13		15			15	
Змістовий модуль 2. Музична морфологія. Система нотної фіксації в музиці										
Тема 1. Ритм та ритмічний рисунок. Метр. Такт і тактовий розмір.		2	6	7			2	2	11	
Разом за змістовим модулем 2	15	2	6	7		15	2	2	11	
Усього годин	30					30				
Змістовий модуль № 3 Інтервали та акорди. Функціональна ладова система мажору і мінору										
Тема 1. Прості, складені інтервали. Мелодичні інтервали як інтонаційна основа музики, її звукова горизонталь. Гармонічні інтервали		2		4			2		3	
Тема 2. Акорди. Гармонія як засіб музичної виразності. Слуховий аналіз		2	2				2	4		
Тема 3. Лад та ладові функції. Особливості мажору та мінору. Аналіз музики в хореографії. Принципи виконавського та методичного аналізу творів		2		3				4		
Разом за змістовим модулем 3	15	6	2	7		15	2	2	11	
Змістовий модуль № 4 Музичні засоби виразності										
Тема 1. Мелодія, принципи її розвитку.				4					5	
Тема 2. Музичні склади та види фактури. Взаємозв'язок змісту та форми в музиці				4					5	
Тема 3. Темп. Динаміка. Тембр. Артикуляція. Музична італійська термінологія.			4	3			2	3		
Разом за змістовим модулем 4	15		4	11		15		2	13	
Усього годин	30					30				
Змістовий модуль № 5 Музичний синтаксис і музична форма										
Тема 1. Структура мелодії як основа музичного синтаксису			4	3					7	
Тема 2. Музична форма. Період та види			4	4				2	6	

простих форм, їх основні властивості та принципи побудови										
Разом за змістовим модулем 5	15		8	7		15		2	13	
Індивідуальні заняття										
Змістовий модуль № 6 Музичне виконавське мистецтво										
Тема 1. Виконавське мистецтво, ознайомлення з музичним інструментом. Вивчення будови фортепіано та виконання вправ на координацію рухів. Вивчення будови музичного інструменту, розташування клавіш на клавіатурі, виконання вправ на координацію рухів.					2				2	3
Тема 2. Тема 2. Постановка рук. Постановка рук та формування навичок гри одноголосних мелодій розбір по нотах та з рук одноголосних мелодій. Ознайомлення з віртуальною клавіатурою.				2	5				3	3
Тема 3. Ноти, основні тривалості та особливості їх розподілу у музиці. Паузи. Нотний стан та основні ключі, їх функції. Робота з віртуальною клавіатурою.				2	6				3	3
Разом за змістовим модулем 6	17			4	13	17			8	9
Усього годин										
Змістовний модуль 7. Гра вправ та простих мелодій по слуху. Елементи імпровізації										
Тема 1. Підбор на слух знайомих мелодій, виконання народних та дитячих пісень. Гра в ансамблі з педагогом, читання з аркуша одноголосних мелодій.				2	4				4	3
Тема 2. Елементи імпровізації в роботі над ритмом, інтонуванням. Типи ритмів, джазові ритмічні комбінації. Аналіз мелодійної лінії, музичних фраз та каденцій.				2	2				4	
Тема 3. Основні компоненти музичного мистецтва: музичні звуки, музична інтонація, характеристика тривалості, гучності та тембру звуку. Поняття резонансу. Опрацювання вправ з штрихами legato, staccato, non legato та розбір 2-3 етюдів на різні види штрихів. Навчання вільному швидкому читанню нотного тексту. Аналіз структури музичного твору, визначення половинної каденції та повної досконалої. Оволодіння навичками підбору по слуху поспівок і народних пісень. Підбір по слуху 2-3 пісень з супроводом найпростішої форми – тонічної бурдонної квінти. Побудова гармонійних оборотів: T-D-T (автентичний), T-S-T (плагальний) та застосування їх у				2	6				4	3

супроводі. Підбор по слуху народних, класичних мелодій.										
Разом за змістовим модулем 7	18			6	12	18			12	6
Змістовний модуль 8. Різні види штрихів та особливості їх виконання. Музична італійська термінологія										
Тема 1. Розбір та гра музичних творів на різні види штрихів. Опрацювання 2-3 п'єс простої форм (полегшені перекладання популярної класичної, естрадної, народної музики). Розбір структури мелодії; аналіз засобів виразності; принципи скорочення музичного тексту та з'єднання декількох музичних п'єс в один цільний твір, більшої форми				5	5				10	
Тема 2. Закріплення прийомів виконання штрихів non legato, legato, staccato. Опрацювання 2-3 етюдів на різні види штрихів Формування навичок читання з листа та гри в ансамблі. Опрацювання 2-3 легких п'єс та етюдів ліричного, маршового та танцювального характеру. Навчання гри не дивлячись на клавіші.				5	5				10	
Разом за змістовим модулем 8	20			10	10	20			20	
Усього годин										
Змістовий модуль 9. Підбір по слуху. Музичні фольклорні зразки пісень і танців Запорізького краю										
Тема 10. Підбор по слуху народних, класичних мелодій. Ознайомлення зі збіркою «Танці Запорізького краю» З. Сизоненко. Формування навичок виконавського та методичного аналізу творів на прикладі музично-хореографічних мініатюр та фольклорних танців Запорізького краю, класичних та сучасних творів Підготовка до публічного виступу (виконання 3 творів різного характеру, на різні види штрихів).				5	5				10	
Тема 11. Опрацювання 1-5 п'єс простої форм (полегшені перекладання популярної класичної, естрадної, народної музики). Опрацювання творів різного характеру, на різні види штрихів та підготовка до публічного виступу на академконцерті				5	5				10	
Разом за змістовим модулем 9	20			10	10	20			20	
Усього годин	150	10	20	100	20	150	2	4	142	2

5. Теми лекційних занять

№ теми	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Музичний звук, музична система	2	
2	Ритм та ритмічний рисунок. Метр. Такт і тактовий розмір.	2	1
3	Прості, складені інтервали. Мелодичні інтервали як інтонаційна основа музики, її звукова горизонталь. Гармонічні інтервали	2	1
4	Акорди. Гармонія як засіб музичної виразності. Слуховий аналіз	2	
5	Лад та ладові функції. Особливості мажору та мінору. Аналіз музики в хореографії. Принципи виконавського та методичного аналізу творів	2	
	Усього	10	2

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Ритм та ритмічний рисунок. Метр. Такт і тактовий розмір.	6	1
2	Акорди. Гармонія як засіб музичної виразності. Слуховий аналіз	2	1
3	Темп. Динаміка. Тембр. Артикуляція. Музична італійська термінологія.	4	1
4	Структура мелодії як основа музичного синтаксису	4	
5	Музична форма. Період та види простих форм, їх основні властивості та принципи побудови	4	1
	Усього	20	4

7. Самостійна робота

№ теми	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Музичний звук, музична система	13	15
2	Ритм та ритмічний рисунок. Метр. Такт і тактовий розмір.	7	15
3	Прості, складені інтервали. Мелодичні інтервали як інтонаційна основа музики, її звукова горизонталь. Гармонічні інтервали	4	10
4	Лад та ладові функції. Особливості мажору та мінору. Аналіз музики в хореографії. Принципи виконавського та методичного аналізу творів	3	9
5	Мелодія, принципи її розвитку.	4	5
6	Музичні склади та види фактури. Взаємозв'язок змісту та форми в музиці	4	5
7	Темп. Динаміка. Тембр. Артикуляція. Музична італійська термінологія.	3	5

8	Структура мелодії як основа музичного синтаксису	3	7
9	Музична форма. Період та види простих форм, їх основні властивості та принципи побудови	4	8
10	Постановка рук. Постановка рук та формування навичок гри одноголосних мелодій розбір по нотах та з рук одноголосних мелодій. Ознайомлення з віртуальною клавіатурою.	5	5
11	Ноти, основні тривалості та особливості їх розподілу у музиці. Паузи. Нотний стан та основні ключі, їх функції. Робота з віртуальною клавіатурою.	5	5
12	Підбор на слух знайомих мелодій, виконання народних та дитячих пісень. Гра в ансамблі з педагогом, читання з аркуша одноголосних мелодій.	5	4
13	Елементи імпровізації в роботі над ритмом, інтонуванням. Типи ритмів, джазові ритмічні комбінації. Аналіз мелодійної лінії, музичних фраз та каденцій.	5	4
14	Основні компоненти музичного мистецтва: музичні звуки, музична інтонація, характеристика тривалості, гучності та тембру звуку. Поняття резонансу. Опрацювання вправ з штрихами legato, staccato, non legato та розбір 2-3 етюдів на різні види штрихів. Навчання вільному швидкому читанню нотного тексту. Аналіз структури музичного твору, визначення половинної каденції та повної досконалої. Оволодіння навичками підбору по слуху поспівок і народних пісень. Підбір по слуху 2-3 пісень з супроводом найпростішої форми – тонічної бурдонної квінти. Побудова гармонійних оборотів: T-D-T (автентичний), T-S-T (плагальний) та застосування їх у супроводі. Підбор по слуху народних, класичних мелодій.	5	6
15	Тема 1. Розбір та гра музичних творів на різні види штрихів. Опрацювання 2-3 п'єс простої форм (полегшені перекладання популярної класичної, естрадної, народної музики). Розбір структури мелодії; аналіз засобів виразності; принципи скорочення музичного тексту та з'єднання декількох музичних п'єс в один цільний твір, більшої форми	5	10
16	Тема 2. Закріплення прийомів виконання штрихів non legato, legato, staccato. Опрацювання 2-3 етюдів на різні види штрихів Формування навичок читання з листа та гри в ансамблі. Опрацювання 2-3 легких п'єс та етюдів ліричного, маршового та танцювального характеру. Навчання гри не дивлячись на клавіші.	5	10
17	Підбор по слуху народних, класичних мелодій. Ознайомлення зі збіркою «Танці Запорізького краю» 3. Сизоненко. Формування навичок виконавського та методичного аналізу творів на прикладі музично-хореографічних мініатюр та фольклорних танців Запорізького краю, класичних та сучасних творів Підготовка до публічного виступу (виконання 3 творів різного характеру, на різні види штрихів).	5	10
18	Опрацювання 1-5 п'єс простої форм (полегшені перекладання популярної класичної, естрадної, народної музики). Опрацювання творів різного характеру, на різні види штрихів та підготовка до публічного виступу на академконцерті	5	10

	Усього	100	142
--	---------------	------------	------------

8. Методи навчання

1. Словесні методи: лекція, розповідь-пояснення, бесіда.
2. Наочні методи: ілюстрація, демонстрація.
3. Практичні методи: практична виконавська діяльність.
4. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: творення ситуацій інтересу.

9. Методи контролю

Методи контролю:

Поточне оцінювання (основне запитання, додаткові, допоміжні запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; метод тестового контролю; виконавчий). Підсумкове оцінювання (екзамен).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

№п /п	№ теми	Кількість балів	
		денна	заочна
<i>Практичні заняття</i>			
Змістовний модуль 1. Музика як вид мистецтва. Музичні стилі та жанри			
1	Тема 1. Музичний звук, музична система.	5	
Змістовний модуль 2. Музична морфологія. Система нотної фіксації в музиці			
2.	Тема 2. Ритм та ритмічний рисунок. Метр. Такт і тактовий розмір.	5	
Змістовний модуль 5. Інтервали та акорди. Функціональна ладова система мажору і мінору			
3.	Тема 3. Прості, складені інтервали. Мелодичні інтервали як інтонаційна основа музики, її звукова горизонталь. Гармонічні інтервали	5	10
4.	Тема 4. Акорди. Гармонія як засіб музичної виразності. Слуховий аналіз	5	20
5.	Тема 5. Лад та ладові функції. Особливості мажору та мінору. Аналіз музики в хореографії. Принципи виконавського та методичного аналізу творів	5	20
Змістовний модуль 6. Музичні засоби виразності			
6	Тема 6. Мелодія, принципи її розвитку.	5	
7	Тема 7. Музичні склади та види фактури. Взаємозв'язок змісту та форми в музиці	5	
8	Тема 8. Темп. Динаміка. Тембр. Артикуляція. Музична італійська термінологія.	5	
Змістовний модуль 7. Музичний синтаксис і музична форма			
9	Тема 9. Структура мелодії як основа музичного синтаксису	5	
10	Тема 10. Музична форма. Період та види простих форм, їх основні властивості та принципи побудови	5	
Всього		50	50
<i>Індивідуальні заняття</i>			
Змістовний модуль 3. Музичне виконавське мистецтво			
1	Тема 1. Виконавське мистецтво, ознайомлення з музичним інструментом. Вивчення будови фортепіано та виконання вправ на координацію рухів. Вивчення будови музичного інструменту, розташування клавіш на клавіатурі, виконання вправ на координацію рухів.	5	10
2	Тема 2. Постановка рук. Постановка рук та формування навичок гри одноголосних мелодій розбір по нотах та з рук одноголосних мелодій. Ознайомлення з віртуальною	5	

	клавіатурою.		
3	Тема 3. Ноти, основні тривалості та особливості їх розподілу у музиці. Паузи. Нотний стан та основні ключі, їх функції. Робота з віртуальною клавіатурою.	5	
Змістовний модуль 4. Гра вправ та простих мелодій по слуху. Елементи імпровізації			
4	Тема 4. Підбор на слух знайомих мелодій, виконання народних та дитячих пісень. Гра в ансамблі з педагогом, читання з аркуша одноголосних мелодій.	5	20
5	Тема 5. Елементи імпровізації в роботі над ритмом, інтонуванням. Типи ритмів, джазові ритмічні комбінації. Аналіз мелодійної лінії, музичних фраз та каденцій.	5	
6	Тема 6. Основні компоненти музичного мистецтва: музичні звуки, музична інтонація, характеристика тривалості, гучності та тембру звуку. Поняття резонансу. Опрацювання вправ з штрихами legato, staccato, non legato та розбір 2-3 етюдів на різні види штрихів. Навчання вільному швидкому читанню нотного тексту. Аналіз структури музичного твору, визначення половинної каденції та повної досконалої. Оволодіння навичками підбору по слуху поспівок і народних пісень. Підбір по слуху 2-3 пісень з супроводом найпростішої форми – тонічної бурдонної квінти. Побудова гармонійних оборотів: Т-D-T (автентичний), Т-S-T (плагальний) та застосування їх у супроводі. Підбор по слуху народних, класичних мелодій.	5	
Змістовний модуль 8. Різні види штрихів та особливості їх виконання. Музична італійська термінологія			
	Тема 7. Розбір та гра музичних творів на різні види штрихів. Опрацювання 2-3 п'єс простої форм (полегшені перекладання популярної класичної, естрадної, народної музики). Розбір структури мелодії; аналіз засобів виразності; принципи скорочення музичного тексту та з'єднання декількох музичних п'єс в один цільний твір, більшої форми	5	
	Тема 8. Закріплення прийомів виконання штрихів non legato, legato, staccato. Опрацювання 2-3 етюдів на різні види штрихів Формування навичок читання з листа та гри в ансамблі Опрацювання 2-3 легких п'єс та етюдів ліричного, маршового та танцювального характеру. Навчання гри не дивлячись на клавіші.	5	
Змістовний модуль 9. Підбір по слуху. Музичні фольклорні зразки пісень і танців Запорізького краю			
	Тема 10. Підбор по слуху народних, класичних мелодій. Ознайомлення зі збіркою «Танці Запорізького краю» З. Сизоненко. Формування навичок виконавського та методичного аналізу творів на прикладі музично-хореографічних мініатюр та фольклорних танців Запорізького краю, класичних та сучасних творів Підготовка до публічного виступу (виконання 3 творів різного характеру, на різні види штрихів).	5	
	Тема 11. Опрацювання 1-5 п'єс простої форм (полегшені перекладання популярної класичної, естрадної, народної музики). Опрацювання творів різного характеру, на різні види штрихів та підготовка до публічного виступу на академконцерті	5	20
Разом		50	50
<i>Самостійна робота</i>			
	Змістовний модуль 1	5	5
	Змістовний модуль 2	5	5
	Змістовний модуль 3	5	5
	Змістовний модуль 4	5	5
	Змістовний модуль 5	5	5
	Змістовний модуль 6	5	5
	Змістовний модуль 7	5	5
	Змістовний модуль 8	5	5
	Змістовний модуль 9	5	5

	Змістовний модуль 10	5	5
	Разом	50	50
	Всього за ОК	150	150

Розподіл балів, що присвоюються студентові упродовж вивчення освітнього компонента «Основи теорії музики та гра на музичному інструменті» за коефіцієнтом (поточний контроль)

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Сума балів
1	Робота на практичному занятті (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії та ін.)	5/10+20+20	10/3	50/50
2	Індивідуальні заняття	5/10+20+20	10/3	50/50
3	Самостійна робота (виконання домашнього завдання)	5	10/10	50/50
4	Всього			150/150
Усього без урахування коефіцієнта 150 балів. Коефіцієнт (3)				
6	Підсумковий контроль – екзамен	50	1	50

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 35 до 50 балів, тобто сума балів за виконання усіх завдань з урахуванням коефіцієнта.

Максимальна кількість підсумкових балів становить:

– **150 балів** за період роботи до екзамену, що прирівнюється до **50 балів** з урахуванням коефіцієнта (3);

– **50 балів** – за складання екзамену без урахування коефіцієнта.

Максимальний рейтинговий показник – 100 балів.

Шкала та критерії оцінювання відповіді студента на екзамені з освітнього компонента «Основи теорії музики та гра на музичному інструменті» (підсумковий контроль)

Кількість балів	Критерії
45 – 50	Відмінне володіння теоретичними й методичними знаннями з курсу. Грунтовна і повна відповідь на 3 питання екзаменаційного білета. Уміння вільно виконувати практичні завдання з відповідних тем, передбачених навчальною програмою. Знання основної і додаткової літератури з дисципліни. Прояв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань і вмінь. Безпомилкове виконання інструментальної програми
40 – 44	Демонстрація студентом повних, систематичних знань із дисципліни. Успішне виконання практичних завдань з відповідних тем. Знання основної і додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення й оновлення знань. Наявність у відповіді студента незначних помилок. Виконання інструментальної програми з допущенням двох помилок
35 – 39	В загальному вірне виконання екзаменаційних завдань з певною кількістю суттєвих помилок. Виконання інструментальної програми з допущенням від двох до п'яти помилок.
30 – 34	Демонстрація знань основного матеріалу курсу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності. Поверхова обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою.

	Можливі суттєві помилки у відповіді на екзаменаційні питання, але студент спроможний усунути їх за допомогою викладача. Виконання інструментальної програми з допущенням від п'яти до семи помилок.
25 – 29	Відповідь студента на питання екзаменаційного білета задовольняє мінімальні вимоги з навчальної дисципліни. Виконання інструментальної програми з допущенням від семи до десяти помилок.
20 – 24	Відповідь студента поверхова, знання з курсу фрагментарні, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Студент має можливість повторного складання екзамену. Виконання інструментальної програми з допущенням від десяти помилок і більше.
1 – 19	Студент показав незадовільний рівень знань та неспроможність до фахової діяльності після закінчення ЗВО (потребує обов'язкового повторного вивчення курсу). Не виконав інструментальну програму.

Шкала оцінювання ЄКТС:

Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти застосовується внутрішня університетська шкала. Мінімальний пороговий рівень оцінки з освітньої компоненти є єдиним в Університеті, не залежить від форм і методів оцінювання, складає 50 балів.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX(з можливістю повторного складання)
1-34	F(з обов'язковим повторним вивченням ОК)

11. Методичне забезпечення

1. Навчальна і наукова література.
2. Навчально-методична документація (навчальна та робоча програма дисципліни, опорні конспекти лекцій, методичні рекомендації до проведення практичних занять та самостійної роботи).
3. Методичні матеріали для студентів з питань самостійного опрацювання гри на інструменті.
4. Тематика презентацій.
5. Інтерактивні мультимедійні матеріали.
6. Засоби контролю знань (питання поточного контролю, тести).
7. Питання до заліку.

12. Рекомендована література

Базова література

1. Лютко Л. П. Теорія музики I курс : навчальний посібник для студентів спеціальності «Музичне мистецтво». Дніпро : Ліра, 2017. 100с.

2. Одноголосні диктанти на основі популярних мелодій естрадної та джазової музики. Комплекс навчально-методичного забезпечення для музичної школи (музичного відділення початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу, школи естетичного виховання). / Упор. : А. А. Бірко, Н. М. Портна, Ж. В. Борисевич, Г. В. Дюміна, М. В. Кочарян, Л. М. Лисенко, Л. О. Федорова, Г. О. Юріна. К. : ДМЦНЗКМ, 2016.
3. Смаглій Г. А. Основи теорії музики : підруч. Х. : Факт, 2015. 325с.
4. Фурдуй Ю. В. Теорія музики: навчальний посібник для викладачів музичної школи. I рівень, II частина. Дніпро: ЛІРА, 2019. 176 с.
5. Фурдуй Ю. В. Теорія музики: навчальний посібник для викладачів музичної школи. I рівень, I частина. Дніпро: ЛІРА, 2019. 160 с.

Допоміжна

1. Андрєєва О. Основи музичної грамоти [Текст]. Вид. 5-те випр. і допов. К. : Музична Україна, 1993. 136 с. : нот.
2. Барська З. Барви української народної пісні [Текст]: хрестоматія. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004.– 180 с.
3. Виноградов Г. Елементарна теорія музики і сольфеджіо [Текст] : навчальний посібник. Ч. 1-2. К. : Музична Україна, 1969. 198, [2]с.
4. Ганзіна Т. Правила з елементарної теорії музики [Текст] : посібник для учнів музичних шкіл та шкіл мистецтв. К. : Мелосвіт, 2002. 76 с.
5. Калашник М. Уроки елементарної теорії музики [Текст] : навчальний посібник. Харків : Фактор, 2004. 352с.
6. Павлюченко С. Елементарна теорія музики [Текст] : посіб. для муз. шк. та уч-щ. К. : Музична Україна, 1980. 158, [2]с.
7. Побережна Г. І. Загальна теорія музики [Текст] : підручник. К. : Вища школа, 2004. 303 с. : іл.
8. Поляковська С. П. Використання довідникових матеріалів з музичної грамоти [Текст] : для абітурієнтів вищ. навч. закладів культ. і мистецтв I-II рівнів акред.. Вінниця : Нова Книга, 2012. 40 с.
9. Смаглій Г. А. Основи теорії музики [Текст] : [підручник для навчальних закладів освіти, культури і мистецтв], 2-ге вид., допов. і переробл. Х. : Факт, 2001. 384 с.
10. Смаглій Г. А., Маловик Л. В. Основи теорії музики : підруч. Х. : Факт, 1998. 231 с.
11. Фурдуй Ю. В. Теорія музики: робочий зошит для учнів музичної школи. I рівень, II частина. Дніпро: ЛІРА, 2019. 148 с.
12. Фурдуй Ю. В. Теорія музики: робочий зошит для учнів музичної школи. I рівень, I частина. Дніпро: ЛІРА, 2019. 120 с.
13. Фурдуй Ю., Бондаренко А., Карпенко С., Шишлянкова Т., Лимарев О. РИТМ. Збірник вправ. Дніпро: Ліра, 2019. 165 с.
14. Фурдуй Ю., Кулак Н., Король К., Грудницький В., Жук А., Фоміна А., Думінська В., Шифріна В., Давидкіна А. РИТМ. Збірка вправ. Дніпро: Ліра, 2019. 96 с.
15. Шип С. Музична форма від звуку до стилю [Текст] : навчальний посібник. К. : Заповіт, 1998. 367, [1]с.
16. Юцевич Ю. Є. Музика [Текст] : словник-довідник. Тернопіль : Навчальна книга «Богдан», 2003. 352 с.

Інформаційні ресурси

18. Електронна бібліотека «Культура України». Музична грамота Режим доступу: <https://elib.nlu.org.ua/view.html?&id=1235>
19. <http://bdpu.org/ua>
20. <http://bdpu.org/library.html>
21. http://bdpu.org/primary_education.htm

22. <http://rutracker.org/forum/viewtopic.php>
23. http://as-sol.net/index/poleznye_ssylki/0-8
24. http://golota.kiev.ua/soft_mozart/solfedjio_online.html
25. <http://borovik.ucoz.ua/index/0-4>
26. <http://www.ippolitovec.ua/toeriya-muzyki/Solfedgio/>
27. <http://intoclassics.net/news/2011-06-19-19793>
28. https://www.youtube.com/watch?v=E4Y8n_v5PDk (Основи нотній грамоти)
29. https://www.youtube.com/watch?v=wib3Xh_FizM (нотна грамота для піаніста)
30. <https://www.youtube.com/watch?v=7BYE9n28h8Q&t=2s> (Відкрита лекція з теорії музики)
31. <https://prometheus.org.ua> (безкоштовні онлайн-курси)
32. <https://www.youtube.com/watch?v=IdwPQU5P1TU> (історія музики)
33. <https://www.youtube.com/watch?v=opjWLF44G1g> (історія музики)